

Coca-Cola

Καίτη Π.
Κυριακοπούλου
Υπουργείο
Πολιτισμού
Aspis
International
MFMC
Xerox Hellas
A.E.
Hewlett-
Packard Hellas

Υπουργείο Εξωτερικών
Υπηρεσία Διεθνούς
Αναπτυξιακής Συνεργασίας
ΥΔΑΣ

Ελληνο-Τουρκική Συνεργασία και Βιοπολιτική

Συμπόσιο της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής
υπό την αιγίδα του Πρέσβη της Τουρκίας κ. *Tahsin Burcuoglu*

Παρασκευή 28 και Σάββατο 29 Ιανουαρίου 2005
Ένωση Ανταποκριτών Ξένου Τύπου

Διακυβέρνηση με όραμα για τη βιώσιμη ανάπτυξη: Δήμαρχος Yilmaz Buyukersen, Κυβερνήτης Kadir Kocdemir, Καθηγητής Rusen Keles, Δρ. Αγνή Βλαβιανού-Αρβανίτη, και Κυβερνήτης Yusuf Erbay.

Διεθνής συνεργασία και τεχνολογία για την προστασία του βίου: Καθηγητής Χρήστος Ζερεφός, Καθηγητής Ιωάννης Τσουκαλάς, Δρ. Αγνή Βλαβιανού-Αρβανίτη, Καθηγητής Rusen Keles, και Δρ. Meltem Yilmaz.

Εταιρική κοινωνική ευθύνη - βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των πολιτών: Στάθης Νάζος, Στέφανος Κωστόπουλος, Παναγιώτης Κουτσίκος, Αντώνης Γκορτζής, Δρ. Αγνή Βλαβιανού-Αρβανίτη, και Αναστάσιος Μπαλαφούτας.

Πολιτισμός και εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα: Καθηγήτρια Berna Alpagut, Καθηγήτρια Gulsun Saglamer, Καθηγητής Κωνσταντίνος Στεφάνου, Δρ. Αγνή Βλαβιανού-Αρβανίτη, Καθηγητής Rusen Keles, και Καθηγητής Cemal Yukselen.

Η διεθνής συνεργασία, η περιβαλλοντική διακυβέρνηση, η ηλεκτρονική μάθηση, η εταιρική κοινωνική ευθύνη, η τεχνολογία, η εκπαίδευση και ο πολιτισμός, είναι τα θέματα που συζητήθηκαν στο συνέδριο της **Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής** με θέμα «Ελληνο-Τουρκική Συνεργασία και Βιοπολιτική», το οποίο πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα του Πρέσβη της Τουρκίας, κ. **Tahsin Burcuoglu**. Σκοπός της

εκδήλωσης, που συντόνισαν η Πρόεδρος και Ιδρύτρια της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής, Δρ. **Αγνή Βλαβιανού-Αρβανίτη**, και ο διακεκριμένος Καθηγητής του Πανεπιστημίου της Άγκυρας **Rusen Keles**, ήταν η στην αναζήτηση νέων προτύπων παιδείας και κοινωνικής ευθύνης με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής για κάθε πολίτη.

Ανοίγοντας το συνέδριο η Δρ. **Αγνή Βλαβιανού Αρβανίτη** τόνισε τη σημασία των πολυάριθμων ελληνο-τουρκικών εκδηλώσεων που έχει διοργανώσει η Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής κατά τη διάρκεια των τελευταίων 20 ετών και υπογράμμισε ότι τα πρόσωπα που θα μιλούσαν στην παρούσα εκδήλωση είναι οι άνθρωποι που χαράσσουν την πολιτική, οι άνθρωποι που μπορούν να φέρουν αλλαγές στον κόσμο μας. Εάν επιθυμούμε να διασφαλίσουμε τη συνέχεια του βίου – της ζωής στον πλανήτη μας – πρέπει να τοποθετήσουμε το περιβάλλον στην καρδιά της σκέψης και της δράσης μας. Μια νέα ηθική, με το περιβάλλον στον πυρήνα κάθε δραστηριότητας, μπορεί να μας βοηθήσει να υπερνικήσουμε τα αρνητικά στερεότυπα και να οικοδομήσουμε μια κοινωνία πολιτών, όπου ο σεβασμός κάθε μορφής ζωής θα αποτελεί το πρωταρχικό μέλημα. Προωθώντας πρότυπα διακυβέρνησης με όραμα για τη βιώσιμη ανάπτυξη, μια παγκόσμια προσπάθεια άμυνας για το περιβάλλον μπορεί να ενισχύσει τη διεθνή κατανόηση και να εμπνεύσει κοινή δράση για την προστασία του περιβάλλοντος και την ειρήνη. Το Διεθνές Πανεπιστήμιο για το Βιο-Περιβάλλον ιδρύθηκε το 1990 με σκοπό να δημιουργήσει πρότυπα εκπαίδευσης με πυρήνα το περιβάλλον. Σήμερα είμαστε έτοιμοι να ξεκινήσουμε ένα εκτενές πρόγραμμα ηλεκτρονικής μάθησης για φέρουμε την περιβαλλοντική εκπαίδευση κοντά σε κάθε πολίτη της γης. Η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι ένα άλλο θέμα που απασχολεί τη Διεθνή Οργάνωση Βιοπολιτικής από το 1985. Έχουμε οργανώσει πολυάριθμα συνέδρια για να ευαισθητοποιήσουμε τους επιχειρηματίες να επαναξιολογήσουν την έννοια του κέρδους με βάση την προστασία του περιβάλλοντος και του πολιτισμού. Τέλος, η «βιο-θεώρηση της τεχνολογίας» είναι μια προσπάθεια εισαγωγής ηθικών αξιών για το σεβασμό του βίου στην τεχνολογία, στη λήψη αποφάσεων, και σε κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα. Αυτό είναι ουσιαστικό, εάν επιθυμούμε να δημιουργήσουμε μια κοινωνία με όραμα και ελπίδα.

Ο Καθηγητής **Rusen Keles** σημείωσε ότι η πρόοδος στις ελληνο-τουρκικές σχέσεις κατά τις προηγούμενες δύο δεκαετίες είναι καθημερινά όλο και περισσότερο ορατή. Η πρόσφατη απόφαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αρχίσει τις διαπραγματεύσεις με την Τουρκία προς την πλήρη ένταξή της ενισχύει τη σημασία αυτής της σχέσης, ιδιαίτερα καθώς αναζητούμε βιώσιμα περιβάλλοντα διαβίωσης, όχι μόνο στις χώρες μας, αλλά σε ολόκληρη την Ευρώπη. Παρά τα πολλά απαισιόδοξα σενάρια για το μέλλον του περιβάλλοντός μας, φαίνεται ότι η εποχή της στυγνής ανάπτυξης έχει αντικατασταθεί από μια νέα εποχή βιώσιμης ανάπτυξης, που δημιουργεί νέες ευθύνες για τα κράτη και τα άτομα. Πρέπει να αρχίσουμε να μειώνουμε τις δαπάνες για στρατιωτικούς σκοπούς, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν προγράμματα για την πολιτιστική ανάπτυξη, την υγεία και την εκπαίδευση, την εξάλειψη της ένδειας και την προστασία του περιβάλλοντος. Πρέπει να συνεχίσουμε να παρακινούμε όλους τους ανθρώπους και τις κυβερνήσεις σε ολόκληρο τον πλανήτη να εργάζονται στα πλαίσια της διεθνούς συνεργασίας. Όπως είπε και η βραβευθείσα με το βραβείο Νόμπελ Wangari Maathai, «Η ειρήνη στον κόσμο βασίζεται στην ικανότητά μας να προστατεύσουμε το περιβάλλον. Πιστεύουμε ότι στο μέλλον και η Διεθνής Οργάνωση Βιοπολιτικής μπορεί να τιμηθεί με παρόμοια βραβεία για την συνεισφορά της στην διαφύλαξη των δικαιωμάτων των γενεών του μέλλοντος. Είναι η ενέργεια, η αφοσίωση και η δέσμευση των συμμετεχόντων αυτής της εκδήλωσης που θα διευκολύνουν αυτούς τους στόχους.

Διακυβέρνηση με όραμα για τη βιώσιμη ανάπτυξη

Στις προτάσεις του για μια διακυβέρνηση με μακροπρόθεσμο όραμα με βάση πολιτικές για τη βιώσιμη ανάπτυξη και το σεβασμό για το περιβάλλον, ο Δρ. **Kadir Kocdemir**, Κυβερνήτης του Elazig, τόνισε ότι, εκτός από τον αντίκτυπο στην οικονομία, το περιβάλλον, την ασφάλεια και τον πολιτισμό, η παγκοσμιοποίηση έχει επιπτώσεις και στον τρόπο με τον οποίο οι κυβερνήσεις ασκούν την εξουσία τους στον 21ο αιώνα. Η παγκοσμιοποίηση έχει μειώσει τη σημασία των συνόρων, όμως οι κυβερνήσεις συνεχίζουν να περιορίζονται από τα εθνικά σύνορα. Όπως οι περισσότερες πτυχές της κοινωνίας, έτσι και η διακυβέρνηση πρέπει να αποκτήσει παγκόσμια διάσταση. Χρειάζεται να αναπτυχθούν εναλλακτικά μοντέλα διακυβέρνησης, για να αντιμετωπίσουν τα διασυνοριακά ζητήματα. Οι χώρες πρέπει να δεχτούν την αλληλεξάρτησή τους και να προσαρμόσουν τα συστήματα του κράτους, ώστε να λάβουν υπόψη τους τη διεθνή συνεργασία. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τη διαχείριση των περιβαλλοντικών προβλημάτων που υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα, όπως η μείωση του στρώματος του όζοντος και η απώλεια βιοποικιλότητας. Ο στόχος της παγκόσμιας διακυβέρνησης είναι να συντονιστούν οι φορείς εξουσίας στα διάφορα επίπεδα, πολιτικό, περιφερειακό και διεθνές, μέσα από στενές διασυνοριακές σχέσεις. Η παγκόσμια διακυβέρνηση θα παίξει ένα σημαντικό ρόλο στην εξασφάλιση της βιωσιμότητας του περιβάλλοντός μας.

Ο Δρ. **Yusuf Erbay**, Κυβερνήτης της Yalova, υπογράμμισε ότι η βασική αρχή της διασυνοριακής συνεργασίας είναι να δημιουργηθούν δεσμοί και συμβατικές σχέσεις στις παραμεθόριες περιοχές, έτσι ώστε να μπορούν να βρεθούν κοινές λύσεις για παρόμοια προβλήματα. Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικό στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος. Η εμπειρία σε ολόκληρη την Ευρώπη έχει δείξει ότι η συνεργασία μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών αρχών μπορεί να διευκολύνει την αποτελεσματική εκπλήρωση στόχων και μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση και την ανάπτυξη των παραμεθόριων περιοχών. Μια πρόσφατη μελέτη που πραγματοποιείται στην Τουρκία έχει καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι τοπικές αρχές κατά μήκος των συνόρων της Τουρκίας, της Ελλάδας και της Βουλγαρίας είναι ανοικτές και επιδιώκουν τη διασυνοριακή συνεργασία, ειδικά στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, προκειμένου να εξεταστούν τα κοινά προβλήματα και να βρεθούν κοινές λύσεις. Πρέπει να προσπαθήσουμε να προωθήσουμε τη διασυνοριακή συνεργασία, εάν θέλουμε να προστατεύσουμε επιτυχώς το φυσικό περιβάλλον μας.

Ο Καθηγητής **Yilmaz Buyukersen**, Δήμαρχος του Eskisehir και Ιδρυτής του Τουρκικού Ανοικτού Πανεπιστημίου, σημείωσε ότι, όσον αφορά το βιο-περιβάλλον και τη βιοπολιτική, η αληθινή συνεργασία μεταξύ της Τουρκίας και της Ελλάδας έχει δύο βάσεις. Η μία είναι να ενεργοποιηθούν οι δυνατότητες των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων μας αποτελεσματικά και η άλλη είναι η συνεργασία των κυβερνήσεων μας σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση και σε άλλα διεθνή βήματα. Όλες αυτές οι συνδυασμένες λύσεις θα βοηθήσουν τις χώρες μας να προβάλλουν και να χρηματοδοτήσουν ανάγκες, ώστε οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μας να σταματήσουν την τρέχουσα περιβαλλοντική καταστροφή. Όσον αφορά την εκπαίδευση, η αφετηρία της πορείας που πρόκειται να ακολουθήσουμε είναι να φέρουμε σε επαφή τους Υπουργούς Παιδείας και τις αρχές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των δύο χωρών με πρωτοβουλία της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής.

Εταιρική κοινωνική ευθύνη – βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων των πολιτών

Η ανεμπόδιστη οικονομική ανάπτυξη έχει οδηγήσει σε κρίση αξιών που επισκιάζει τις προτεραιότητές μας για το μέλλον. Προκειμένου οι στρατηγικές για την προστασία του περιβάλλοντος να είναι αποτελεσματικές, είναι ουσιαστικό να υπάρξει η συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων στην κοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της αυξημένης συμμετοχής των επιχειρηματικών συμφερόντων. Ο **Στέφανος Κωστόπουλος**, Πρόεδρος του Ελληνο-Αμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου, έδωσε έμφαση στο γεγονός ότι οι επιτυχημένες επιχειρήσεις δεν στηρίζονται πλέον στην παραγωγή τέλειων προϊόντων ή την παροχή τέλειων υπηρεσιών, αλλά περιλαμβάνουν τις περιβαλλοντικές, κοινωνικές, και πολιτιστικές διαστάσεις στη στρατηγική τους. Δεδομένου ότι η κοινωνία αναμένει όλο και περισσότερο από τις εταιρίες να πράττουν με κοινωνική ευθύνη, η επιχειρηματική κοινότητα πρέπει να αντιμετωπίσει τα ζητήματα που την προβληματίζουν μέσα από μια συλλογική προσπάθεια. Η επιτυχής εφαρμογή της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης απαιτεί μια εθελοντική και πλήρη εφαρμογή, συμπεριλαμβανομένης μιας σύγχρονης αντίληψης για τη διαχείριση και τη διοίκηση, με στόχο να επιτύχει μια ισορροπία μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και της κοινωνικής ευημερίας. Περισσότερες επιχειρήσεις θα γίνουν κοινωνικά υπεύθυνες, καθώς θα ενημερώνονται για τα στρατηγικά και ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που συνεπάγεται η εφαρμογή των πολιτικών για το περιβάλλον.

Για το θέμα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης μίλησε και ο **Στάθης Νάζος**, Εκτελεστικός Σύμβουλος της Aspis International MFMC. Τόνισε ότι οι επιχειρήσεις παίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην οικονομική ζωή αλλά εξίσου σημαντική είναι και η κοινωνική τους προσφορά. Αυτό που χρειάζεται είναι ένας μηχανισμός που θα ωθήσει μια επιχείρηση στον ιδιωτικό τομέα, της οποίας απώτερος στόχος είναι το κέρδος για τους μετόχους, να μπορέσει να εφαρμόσει κάποιο κοινωνικό πλάνο. Πρέπει να βρεθούν τα μέτρα εκείνα που θα αποδείξουν στις επιχειρήσεις ότι έχουν συμφέρον να προσφέρουν στην κοινωνία. Τέτοια μέτρα θα μπορούσαν να είναι ορισμένες φορολογικές ελαφρύνσεις, της τάξης του 2% με 5%, για επιχειρήσεις οι οποίες έχουν κοινωνικό προϋπολογισμό. Αυτό είναι πολύ εύκολο να επιτευχθεί και πρέπει να συμβάλουμε όλοι ώστε να βοηθήσουμε την ιδιωτική πρωτοβουλία να στραφεί προς την κοινωνική ευθύνη με βάση κάποια εναύσματα ή κάποια βασικά οφέλη που μπορεί να πάρει.

Ο **Αντώνης Γκορτζής**, Γενικός Γραμματέας του Εμπορικού Επιμελητηρίου Πειραιά, υπογράμμισε ότι στην αυγή του 21ου αιώνα η επιχειρηματικότητα καλείται να αναλάβει ένα σημαντικό ρόλο στην αναζωογόνηση της οικονομίας και στην διατήρηση της κοινωνικής συνοχής. Για την επίτευξη αυτών των βιώσιμων στόχων ο κόσμος των επιχειρήσεων οφείλει να έχει ως κύριο μέλημα του την εταιρική κοινωνική ευθύνη. Πρόκειται για την ευθύνη μας απέναντι στον άνθρωπο – τον εργαζόμενο, τον καταναλωτή, τον επενδυτή – και απέναντι στο περιβάλλον, την πολιτιστική μας κληρονομιά, και

γενικότερα προς το κοινωνικό σύνολο. Βασικό τμήμα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης είναι η επιχειρηματική ηθική που αποτελείται από μικρές διαφορετικές έννοιες όπως η αξιοπιστία, η διαφάνεια, η αξιοκρατία, η πειθαρχία, η ευελιξία, το αίσθημα ευθύνης προς το κοινωνικό σύνολο, η ποιότητα, αλλά και ο τρόπος με τον οποίο οι έννοιες αυτές υλοποιούνται. Μόλις χθες ιδρύθηκε στην χώρα μας το Ινστιτούτο Επιχειρηματικής Ηθικής EBEN, με βασικό σκοπό την προώθηση και ευαισθητοποίηση των αρχών της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης και εταιρικής διακυβέρνησης στις ελληνικές επιχειρήσεις και στους οργανισμούς του Δημόσιου.

Το θέμα της μείωσης και ανακύκλωσης των συσκευασιών στα πλαίσια των προγραμμάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης των επιχειρήσεων σχολίασε ο **Αναστάσιος Μπαλαφούτας**, Πρόεδρος του Ελληνο-Γερμανικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου. Η Γερμανία ήταν το πρώτο κράτος στην Ευρωπαϊκή Ένωση που πριν ακόμα εκδοθεί σχετική Οδηγία από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δημιούργησε ένα σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης ελαφρών συσκευασιών με ιδιαίτερα ικανοποιητικά αποτελέσματα. Οι υποχρεώσεις των Ελλήνων και Ευρωπαίων επιχειρηματιών για την διαχείριση των συσκευασιών των προϊόντων τους απορρέουν όλο και περισσότερο από τις αποφάσεις του καταναλωτή ο οποίος σταδιακά συνειδητοποιεί τα περιβαλλοντικά προβλήματα και ανάλογα επιβραβεύει η απορρίπτει με τις αποφάσεις του τα προϊόντα και την πολιτική των εταιρειών. Το Ελληνογερμανικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο τα τελευταία έτη δραστηριοποιήθηκε ιδιαίτερα σε θέματα περιβάλλοντος με απήχηση τόσο στον ελληνικό όσο και στον γερμανικό χώρο. Πρόσφατα το Επιμελητήριο επιδόθηκε στην υλοποίηση προγράμματος με θέμα τη δημιουργία «Επιχειρηματικής Ηλεκτρονικής Αγοράς για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας».

Ο **Παναγιώτης Κουσίκος**, Πρόεδρος του Ελληνο-Τουρκικού Εμπορικού Επιμελητηρίου, υπογράμμισε ότι, στην προηγούμενη δεκαετία, το εμπόριο μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας ήταν πολύ περιορισμένο. Με αφετηρία το 1999, οι πολιτικές σχέσεις των δύο χωρών απόκτησαν μια νέα και καλύτερη δυναμική, χάριν στις προσπάθειες των Υπουργών Εξωτερικών και των δύο χωρών. Η διμερής πολιτική στόχευσε στους τομείς της οικονομίας, η οποία οδήγησε στην υπογραφή εννέα συμφωνιών που αφορούσαν στα επιχειρηματικά συμφέροντα και την αμοιβαία απόρριψη της διπλής φορολογίας μεταξύ των δύο χωρών. Αυτό το παραγωγικό πολιτικό κλίμα και ο συνδυασμός όλων αυτών των αποφάσεων οδήγησαν σε μια τεράστια αύξηση στο σύνολο των εμπορικών σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών και σε εκτενείς ελληνικές επενδύσεις στην Τουρκία. Η διατήρηση του καλού πολιτικού κλίματος μεταξύ των δύο χωρών θα συμβάλει στην περαιτέρω αύξηση των οικονομικών σχέσεων.

Διεθνής συνεργασία στην τεχνολογία για την προστασία του βίου

Η τεχνολογία με όραμα μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα ζωής κάθε πολίτη της γης. Όμως, όπως τόνισε ο Γενικός Γραμματέας Έρευνας και Τεχνολογίας, Καθηγητής **Ιωάννης Τσουκαλάς**, σήμερα η τεχνολογία είναι ένας μηχανισμός επιβολής συμφερόντων. Αυτός ο μηχανισμός επιβολής συμφερόντων πάρα πολλές φορές δεν λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα της σύγχρονης ανθρωπότητας. Το αναπτυξιακό μοντέλο που έχουμε υιοθετήσει καταστρέφει το περιβάλλον και αν αφεθεί να λειτουργήσει στα όριά του θα οδηγηθούμε σε ένα σύστημα που κάνει τον πλανήτη να μη λειτουργεί. Καθώς οδεύουμε προς την κοινωνία της γνώσης, όπου ο μέσος άνθρωπος θα είναι εμβριθής στη χρήση της τεχνολογίας, καλά θα κάνουμε να δίνουμε μεγαλύτερη προσοχή στο ηθικό περιεχόμενο, στο πώς αντιλαμβάνεται το κάθε άτομο, ο κάθε πολίτης, τις χρήσεις της τεχνολογίας. Η επιστήμη και η τεχνολογία παράγουν ανάπτυξη και πλούτο. Η ερώτηση είναι ποια είναι η ανάπτυξη και ποιο είναι το τίμημα που πληρώνουμε. Αυτά είναι ερωτήματα που δεν είναι φιλοσοφικά και αόριστα. Είναι συγκεκριμένα και αναφέρονται στην καθημερινή μας ζωή. Επομένως επαινώ και στηρίζω την Διεθνή Οργάνωση Βιοπολιτικής και κάθε οργάνωση η οποία στοχεύει στην ενεργοποίηση της συνείδησης της κοινωνίας για ζητήματα που μας αφορούν όλους.

Στα παγκόσμια προβλήματα του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος στάθηκε ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών και Διευθυντής του Παγκόσμιου Κέντρου Χαρτογράφησης του Όζοντος **Χρήστος Ζερεφός**. Μέσα στα τελευταία τριάντα χρόνια ο άνθρωπος έχει αυξήσει περίπου κατά 15% το διοξείδιο του άνθρακα και το μεθάνιο, ενώ αντίστοιχα έχει ελαττώσει σχεδόν κατά 10% το στρώμα του όζοντος. Οι μεγάλες δυνάμεις, ενώ παραδέχονται τους κινδύνους που διαφαίνονται για το μέλλον, θέτουν προτεραιότητα την οικονομία. Οι συνέπειες από ένα εξελισσόμενο φαινόμενο του θερμοκηπίου είναι δραματικές, όπως προκύπτει από τις αντίστοιχες εκθέσεις εμπειρογνομόνων της Ε.Ε. και της διακυβερνητικής Επιτροπής για την κλιματική αλλαγή. Μία σημαντική δυνατότητα συνεργασίας Ελλάδας και Τουρκίας προσφέρει η έρευνα για τις ελεύθερες ρίζες που αποτελούν το καλύτερο απορρυπαντικό της ατμόσφαιρας. Σε περιοχές με πολύ φως, όπως είναι οι χώρες της Μεσογείου, προκαλείται φωτόλυση των υδρατμών και απελευθερώνονται ρίζες υδροξυλίου οι οποίες μπορούν να εξουδετερώσουν αέρια

όπως το μεθάνιο μετατρέποντάς τα από αέρια του θερμοκηπίου σε αέρια αδρανή. Αυτή η τεχνολογία θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμη μετά το 2008, όταν σύμφωνα με το Πρωτόκολλο του Κιότο, θα κοστίζει ο τόνος εκπομπής του διοξειδίου του άνθρακα πάνω από 50 και 100 δολάρια.

Η Δρ. **Meltem Yilmaz** από το Τμήμα Αρχιτεκτονικής και Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Hacettepe, ανέφερε ότι η αρχιτεκτονική στον 20ό αιώνα έχει διαδραματίσει μεγάλο ρόλο στην εκμετάλλευση των φυσικών πόρων και των ορυκτών καυσίμων, προκαλώντας ρύπανση και αστάθεια στο περιβάλλον μας. Οι περισσότεροι υποθέτουν ότι τα αυτοκίνητα και τα εργοστάσια προκαλούν την μεγαλύτερη περιβαλλοντική ζημιά, όταν στην πραγματικότητα τα κτήρια καταναλώνουν πάνω από το μισό της ενέργειας που χρησιμοποιείται παγκοσμίως για φωτισμό, θέρμανση και ψύξη. Ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός και οι κατασκευές στο παρελθόν δεν λάμβαναν υπόψη τους το φυσικό περιβάλλον και τις περιβαλλοντικές συνθήκες. Ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός πρέπει να ενσωματώσει την περιβαλλοντική τεχνολογία, τη διατήρηση των πόρων και το αισθητικό περιεχόμενο. Πρέπει να βελτιώσουμε τα προγράμματα σπουδών της αρχιτεκτονικής, ώστε να περιλαμβάνουν τη διάσταση του περιβάλλοντος σε σχέση με τη μελέτη των κτιρίων, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα βιώσιμο μέλλον.

Υπογραμμίζοντας την ανάγκη για καθαρές πηγές ενέργειας, η Καθηγήτρια **Hunay Evliya**, Κοσμήτορας Περιβαλλοντικής Έρευνας στο Πανεπιστήμιο Cukurova, ανέφερε ότι, για δεκαετίες, οι άνθρωποι προσπαθούσαν να επιτύχουν περισσότερο από όλα: περισσότερη κινητικότητα, περισσότερη άνεση και περισσότερη κατανάλωση. Τα σημάδια γίνονται όλο και περισσότερο ορατά ότι αυτό δεν μπορεί να συνεχίσει για πάντα. Ασκείται υπερβολική πίεση στο περιβάλλον και οι φυσικοί πόροι εξαντλούνται. Ο νέος στόχος είναι να αλλάξει αυτή η τάση από το “περισσότερο” στο “καλύτερο”, από την ποσότητα στην ποιότητα. Ο ανταγωνισμός μεταξύ του ανθρώπου και του περιβάλλοντος πρέπει να αντικατασταθεί από την αντίληψη ότι ο άνθρωπος αποτελεί και αυτός μέρος του περιβάλλοντος. Καθώς η ζήτηση ενέργειας αυξάνεται, το ίδιο ισχύει και για την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος. Η ανάπτυξη και η αξιοποίηση αποδοτικότερης και πιο φιλικής προς το περιβάλλον ενεργειακής τεχνολογίας έχει ζωτική σημασία για την επίτευξη των στόχων της ενεργειακής ασφάλειας, της προστασίας του περιβάλλοντος, της οικονομικής μεγέθυνσης και της κοινωνικής ανάπτυξης.

Πολιτισμός και εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη

Μιλώντας για τη διεθνοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η Καθηγήτρια **Gulsun Saglamer**, τ. Πρύτανης του Πολυτεχνείου της Κωνσταντινούπολης, τόνισε ότι, προκειμένου να ανταποκριθούν στην πρόκληση της παγκοσμιοποίησης, τα ιδρύματα ανωτάτης εκπαίδευσης πρέπει να γίνουν διεθνή. Η γνώση είναι η κατευθυντήρια δύναμη όλων των πτυχών της παγκόσμιας οικονομίας. Αυτό θα δημιουργήσει πολλές ευκαιρίες, αλλά θα αυξήσει επίσης το χάσμα της γνώσης μεταξύ των εθνών. Η διεθνοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν είναι μόνο η δημιουργία προγραμμάτων διεθνών σχέσεων, ξένων γλωσσών, ιστορίας και πολιτισμού, είναι πολύ περισσότερα. Έχει να κάνει με το πώς ένα ίδρυμα θα ανταγωνιστεί ένα ξένο ίδρυμα, με την ομάδα των τοπικών φοιτητών, καθηγητών, των προτύπων στα εκπαιδευτικά προγράμματα σπουδών, και με την ποιότητα και τη διαχείριση στην παγκόσμια αγορά τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η ενίσχυση της υποδομής των ιδρυμάτων για τη διεθνοποίηση μπορεί να διαφέρει από ίδρυμα σε ίδρυμα, ανάλογα με τη δομή, τα συστήματα αξιών και τους πόρους. Όμως, όλα τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τη διεθνοποίηση της εκπαίδευσης, της έρευνας και των υπηρεσιών που παρέχουν στην κοινωνία, προκειμένου να είναι ανταγωνιστικά στην παγκόσμια αγορά εκπαίδευσης.

Η Καθηγήτρια **Berna Alpagut** από το Πανεπιστήμιο της Άγκυρας, σημείωσε ότι, προκειμένου να ενθαρρυνθεί ένας νέος κοινωνικός πολιτισμός βασισμένος στην προστασία και την ανάπτυξη όλων των αξιών της ζωής – ο βιο-πολιτισμός – πρέπει να αγγίξουμε κάθε πολίτη. Τα μουσεία είναι μια ιδανική λύση ως ιδρύματα που παρέχουν δια βίου παιδεία και μόρφωση σε ανθρώπους κάθε ηλικίας. Τα αστικά μουσεία, ειδικότερα, προστατεύουν τα χαρακτηριστικά μιας πόλης και αντιπροσωπεύουν την κοινή μνήμη μιας πόλης. Απεικονίζουν τις πόλεις από την άποψη της ιστορίας, της γεωγραφίας, της πολιτικής, του περιβάλλοντος και της οικονομίας. Τα αστικά μουσεία παρέχουν μια αμεσότερη περιβαλλοντική εκπαίδευση σε σχέση με άλλους τύπους μουσείων, παρέχοντας πληροφορίες για το φυσικό περιβάλλον και τις αξίες για τη ζωή. Ένα αστικό μουσείο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του βιο-πολιτισμού βελτιώνοντας τις αξίες που υποστηρίζουν το φυσικό περιβάλλον.

Ο Καθηγητής **Cemal Yukselen**, Αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου Mustafa Kemal, σχολίασε τη σημασία του περιβαλλοντικού στοχασμού στις κοινωνικές επιστήμες. Προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης προσανατολισμένα στη βιοπολιτική πρέπει να εισαχθούν στα υπάρχοντα προγράμματα σπουδών,

ιδιαίτερα στον τομέα της διοίκησης επιχειρήσεων. Πρέπει να επαναπροσδιορίσουμε την έννοια του κέρδους και να δείξουμε τη σημασία της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Όταν εξετάζουμε τη σημασία της παραγωγικότητας, πρέπει να θίγουμε επίσης την προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων. Στις μελέτες σκοπιμότητας, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το κόστος της ποιότητας της ζωής και η προστασία του περιβάλλοντος. Πρέπει να συνεργαστούμε για μια καλά-προγραμματισμένη και επιθετική στρατηγική για τις μελλοντικές γενεές. Πρέπει να δημιουργήσουμε ένα διεπιστημονικό πρόγραμμα που να οδηγεί σε μια νέα γενεά ειδικών στις επιχειρήσεις με περιβαλλοντικές αξίες.

Ο Καθηγητής **Κωνσταντίνος Στεφάνου**, Διευθυντής Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, ανέφερε ότι, σε διεθνές επίπεδο, το σημαντικότερο έργο σε σχέση με την περιβαλλοντική διακυβέρνηση είναι η έκβαση της αλληλεπίδρασης μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών, των επιχειρήσεων και μερικών πτυχών του δημόσιου τομέα. Επιπλέον, έχουν υπάρξει διάφορες συμπράξεις πολλών φορέων αφοσιωμένων στη βιώσιμη ανάπτυξη. Οι επικεφαλής των επιχειρήσεων βλέπουν την επιβολή επιπλέον νόμων, ειδικά του παραδοσιακού τύπου εντολής και ελέγχου, ως τροχοπέδη στην προσπάθειά τους να αντεπεξέλθουν στο διεθνή ανταγωνισμό. Προτιμούν να υιοθετήσουν εθελοντικούς μηχανισμούς για να αποφύγουν τη νομική ευθύνη, διατηρώντας την ευελιξία τους μπροστά στις γρήγορα εξελισσόμενες τεχνολογίες και αγορές.